

Solidarność

MATERIAŁY 7

I Ogólnopolskiego Forum Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości

PIERWSZEGO OD 1957 ROKU ZJAZDU SĘDZIÓW

Kraków 17-18 stycznia 1981 roku.

K O M U N I K A T

KRAJOWEJ KOMISJI KOORDYNACYJNEJ NSZZ " SOLIDARNOSC " PRACOWNIKÓW WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

W sobotę 17 stycznia 1981r. w gmachu Sądów krakowskich odbyło się I.Ogólnopolskie Forum Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości - pierwszy od 1957 roku zjazd sędziów , którego inicjatorem i organizatorem była Komisja Zakładowa NSZZ " Solidarność " przy Sądach krakowskich .

W obradach , które rozpoczęły się o godzinie 11 - tej i trwały do godziny 19 - tej wzięło udział blisko 250 przedstawicieli środowiska sędziowskiego , pracowników nauki prawa , prokuratorów , adwokatów i radców prawnych , z między innymi 65 Sądów Wojewódzkich i Rejonowych całego kraju , 6 uniwersytetów , 3 instytutów naukowo - badawczych , kilku wielkich zakładów przemysłowych - ZPC H Cegielski Poznań , Huta im.Lenina , delegacji 5 MKZ " Solidarność " oraz Krajowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ " Solidarność " .

Punktem wyjścia obrad stały się referaty opracowane przez organizatorów Forum , których założenia sformułowała Krajowa Komisja Koordynacyjna pracowników wymiaru sprawiedliwości NSZZ " Solidarność " .

" Sędzia śledczy " - o potrzebie reformy procedury karnej wygłoszony przez sędziego Tadeusza Wołka z Krakowa ,

" Samorząd sędziów " - omawiający zasady i rozwiązania opracowanego w Krakowie projektu nowelizacji prawa o ustroju sądów powszechnych - przedstawiony przez sędziego Józefa Iwulskiego z Krakowa .

Honorowym uczestnikiem i gościem Forum był członek rzeczywisty PAN dr hab Władysław Wolter , profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego , wybitny uczony , członek NSZZ " Solidarność " , który przyjął przewodnictwo zespołu z zadaniem powołania komisji do opracowania społecznych projektów nowelizacji prawa karnego .

Bezwzględna potrzeba takiego opracowania została potwierdzona w toku dyskusji . Społeczny projekt powinien stać się przeciwwagą dla opracowań przygotowywanych przez zespół powołany przy Ministrze Sprawiedliwości .

W ośmiogodzinnej dyskusji zabrało głos 21 osób . Dwie osoby zgłosiły pisemne wystąpienie do protokołu obrad , a nadto został odnotowany głos nadesłany przez notariusza z Augustowa E.Kulowskiego w kwestii ustawy o dopuszczalności przerywania ciąży .

Naradę rozpoczęła swym wystąpieniem Bogdana Żuralska , sędzieja z Poznania, członek Krajowej Komisji Koordynacyjnej . Głos ten wskazał na wielką społeczną rangę wymiaru sprawiedliwości, moralną rolę funkcji sędziego i moralną konieczność autentycznej niezawisłości sędziów oraz niezbywalne prawo społeczeństwa do niezawisłego sądu.

Jako następny profesor Władysław Wolter przekazał swoje refleksje na temat nadmiernej represyjności obowiązującego prawa karnego , bezwzględnej konieczności uwzględniania wniosków , płynących z doświadczenia praktyki w kształcie przyszłej reformy prawa karnego .

Profesor przedstawił swoje wyobrażenia co do prac zespołu, którego przewodnictwo objął .

Wystąpienie profesora Władysława Woltera zostało przyjęte z aplauzem zebranych .

Kolejno wypowiadali się :

advokat Andrzej Kubas , doktor hab z Krakowa , który między innymi stwierdził , że niezawisłość sędziego jest zagrożona już wtedy , gdy jakieś działanie przez samych sędziów jest odebrane jako jej naruszenie , nie zaś wtedy dopiero , gdy władze sądownicze uznają dany fakt za naruszający czy ograniczający niezawisłość .

Najszerszy i demokratyczny samorząd sędziów stanowić może bazę do tworzenia autentycznie niezawisłego sądownictwa , a tylko ono będzie podstawową gwarancją praworządności w Polsce w interesie całego społeczeństwa i władzy .

Rafał Kasprzyk , delegat MKZ Ziemi Łódzkiej i przedstawiciel Uniwersytetu Łódzkiego wyraził poparcie swego środowiska dla nowelizacji prawa o ustroju sądów powszechnych . Przedstawił założenia do szerszej reformy tego prawa, z przywróceniem konstytucyjnej zasady wybieralności sędziów sądów powszechnych i Sądu

i Sądu Najwyższego , przy zniesieniu kadencyjności w tym Sądzie oraz z ustawowym zagwarantowaniem wysokości wynagrodzenia sędziego , na poziomie odpowiadającym roli społecznej odpowiedzialności tej funkcji .

Podkreślił , że niezawisłość sędziów ma fundamentalne znaczenie w ustroju socjalistycznym , pozbawionym wolnej gry sił politycznych , gdyż tylko niezawisłe sądy mogą w tym ustroju być gwarantem instytucjonalnej kontroli władzy .

Marek Kielasiński , sędzia Sądu Wojewódzkiego w Lublinie : Samorząd sędziów jest naturalną konsekwencją wysokiej społecznej rangi i funkcji wymiaru sprawiedliwości .

Redakcja poszczególnych rozwiązań przedstawionego projektu zmian w usp. wymaga korekt , w szczególności należy ograniczyć prawo administracji sądowej do kontroli orzecznictwa poza tokiem instancji . Konieczna jest nowa ustawa regulująca ustroj sądów , zamiast noweli obowiązującego rozporządzenia Prezydenta RP . Właściwy dobór kadr , określony w ustawie , na aplikację sędziowską zagwarantuje najwyższy poziom kadr sędziowskich .

Jerzy Zawistowski , sędzia z Krakowa , delegat ZO NZZ Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości przedstawił stanowisko tego związku w kwestii społecznych przesłanek samorządu sędziowskiego . Poinformował o programie NZZ PWS w sprawie realizacji postulatu rozszerzenia niezawisłości i samorządności sędziów .

Adam Strzembosz , docent doktor z Instytutu Badania Prawa Sądowego przy Ministerstwie Sprawiedliwości , członek Krajowej Komisji Koordynacyjnej , przedstawił uwagi środowiska warszawskiego do projektu reformy usp .

Reformy wymaga ustroj wszelkich sądów , także szczególnych . W przedstawionych uwagach zawarł częściowo odmienne propozycje rozwiązań technicznych realizacji działania form przedstawicielskich w sądach .

Piotr Mańka , adwokat z Gdańska stwierdził , że środowisko prawników i cała inteligencja ma do spłacenia dług wobec robotników zaciągnięty w czasie strajków sierpniowych i spłacić go może przez wprowadzenie i egzekucję rządów prawa . Podkreślił rolę adwokatury w społeczeństwie i w jego walce o praworządność oraz w rozwiązywaniu uwikłań jednostki w konflikcie z władzą .

Człowiek jest najwyższą wartością społeczną i tej wartości musi być podporządkowane funkcjonowanie wszelkich instytucji, w tym przede wszystkim prawa. Nie społeczeństwo ma być tak jak dotychczas upaństwowiane lecz należy uspołecznic państwo. Samorząd sędziów jest skuteczną drogą osiągnięcia tego celu w sądach powszechnych.

Zbigniew Dyka adwokat z Krakowa przedstawił sprawozdanie z Ogólnopolskiego Zjazdu Adwokatury w Poznaniu z dni 3-4 stycznia 1981r. oraz zapoznał uczestników Forum z treścią uchwał tego zjazdu. Przekazał życzenia skutecznych obrad Forum od środowiska adwokackiego.

Andrzej Zoll doc.dr hab. w UJ prodziekan Wydziału Prawa wyraził zadowolenie z możliwości nieskrępowanego i autentycznego konfrontowania poglądów między praktykami i przedstawicielami nauki prawa na temat funkcjonowania prawa i jego treści. Wskazał na znaczne ograniczanie praworządności w najszerszym jej rozumieniu przez szereg obowiązujących rozwiązań prawa materialnego i proceduralnego. Wysokie dolne progi zagrożeń ustawowych i znaczna dyrektywność prawa karnego i praktyki wyrażanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowią istotne ograniczenia swobody sędziowskiej w rozstrzyganiu spraw karnych. System prawa karnego tworzący obowiązującą politykę karną zdeprecjonował karę pozbawienia wolności. Wolność człowieka stała się dobrem niecenionym. Przedstawił konieczność ustawowego ograniczenia represyjności polskiej praktyki karnej, która jest najsurowsza w Europie i prawdopodobnie jedną z najsurowszych w świecie. Należy niezwłocznie zmienić prawo regulujące działanie kolegiów d/s wykroczeń i odebrać im uprawnienie do niekontrolowanego przez Sąd orzekania o pozbawieniu i ograniczeniu wolności.

Andrzej Jacko sędzia z Wodzisławia Śląskiego zrelacjonował przebieg i wyniki narady Koła ZPP w Wodzisławiu nad projektem krakowskim nowelizacji USP oraz nad koniecznością utworzenia nowych, ustawowych gwarancji praworządności. Podniósł konieczność wprowadzenia kontroli sądowej zatrzymań, dokonywanych przez MO, obecnie stosowanych bez jakiegokolwiek kontroli, często bezprawnie i bezzasadnie. Stworzenie znanych społeczeństwu gwarancji niezawisłości sędziów podniesie prestiż zawodowy i podniesie aspiracje sędziowskie w odgrywaniu roli politycznej i społecznej.

Kazimierz Ostrowski dr prawa Państwa Adwokacka w Krakowie .
Postulaty adwokatury są zgodne z głosem sędziów zwłaszcza w zakresie zmian procedury karnej . Adwokaci domagają się sądowej kontroli czynności w postępowaniu przygotowawczym oraz większego i swobodnego udziału adwokata w śledztwie . Tylko takie uregulowanie postępowania przygotowawczego da sądowi wiarygodność dla materiału zgromadzonego w tym postępowaniu . Niezawisły sędzia będzie właściwie realizował prawo , a samorząd sędziowski jest jedną z gwarancji wzmacniających formalną niezawisłość sędziów .

Zbigniew Doda doc dr w UJ .
Nauka od wielu lat postulowała zmiany w procedurze karnej i w prawie materialnym , jej głos był osamotniony . Wyznaczani " przedstawiciele " praktyki nie widzieli takiej konieczności . Forum jest miejscem autentycznej dyskusji i dlatego jego wyniki są reprezentatywnym głosem praktyków prawa .
Nie wszystkie propozycje zmian gwarantują właściwą realizację procesu karnego . Sędzia śledczy nie koniecznie stanowi panaceum na zło w postępowaniu przygotowawczym . Zło takie wynika z nieprawidłowości w prakseologicznym podejściu do celu procesu karnego . Nowoczesne systemy prawa odstępują od instytucji sędziego śledczego . Raczej głęboka kontrola Sądu nad postępowaniem przygotowawczym oraz sądowe czynności w śledztwie winny zostać wprowadzone do polskiego procesu karnego . Już obecne przepisy proceduralne pozwalają na doraźne poprawienie praktyki przy właściwym korzystaniu z istniejących instytucji ochronnych . Zmiany w prawie nie będą jednak skuteczne w walce o praworządność , jeśli w ustroju sądów nie zostanie zagwarantowana , a nie tylko zadeklarowana niezawisłość sędziów .

Andrzej Błesiński sędzia w Olsztynie .

Środowisko prawnicze w Olsztynie domaga się realizacji porozumień sierpniowych w zakresie praworządności . Kryzys praworządności dotyczący także wymiaru sprawiedliwości podważa zaufanie społeczeństwa do prawa i władzy realizującej , bądź działającej w sprzeczności z prawem . Polityka karna deprecjonuje wolność człowieka jako najwyższe dobro społeczne , system kar jest represyjny , a nie resocjalizacyjny . Konstrukcja ustawowa recydywy wymaga niezwłocznej zmiany . Niezwłocznie także należy likwidować praktykę, dopuszczalną tylko wyjątkowo, zatrzymywania w śledztwie

Andrzej Szurański członek Koła Naukowego TBSP Wydziału
Prawa UJ .

Specyficzną selekcją kandydatów na aplikację sądową przy ujawnieniu kryteriów ocen , bezprotektoryjny system przyjęć , rezygnacja z preferencji przynależności politycznej pozwolą na dobór kadr sędziowskich o wysokim poczuciu odpowiedzialności , moralności i wewnętrznych gwarancjach niezawistego sprawowania urzędu . Sędzia , który swe stanowisko zawdzięcza protekcji łatwo ugnie się przed każdą formą nacisku zwłaszcza pochodzącą od protektora . Zdecydowanej reformy wymaga przebieg studiów prawniczych zwłaszcza zaś praktyk studenckich,przez oderwanie studiów od scholastycznych systemów oderwanych od praktycznej realizacji prawa . W tym kierunku zmierzają postulaty środowiska studentów krakowskiego Wydziału Prawa .

Józef Lubieniecki sędzia OSPiUS w Olsztynie , członek Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ " Solidarność " .

Lekceważenie prawa przez różne ogniwa władzy , sytuowanie osób z kręgu władz politycznych , państwowych i administracji wcale niewysokiego szczebla ponad prawem jest jednym z widocznych źródeł kryzysu jaki przeżywamy . Krajowa Komisja Koordynacyjna ma wielkie trudności z doprowadzeniem do zawarcia porozumienia z Ministrem Sprawiedliwości w zakresie realizacji postulatów z powodu stanowczego sprzeciwu Ministra i prezesów sądów wojewódzkich co do rozszerzenia instytucjonalnego samorządu Sędziów . Zaproponował , aby sędziowie w czasie pełnienia swego urzędu byli obowiązani do zawieszenia swej działalności w organizacjach politycznych . Stwierdził , że samorząd sędziów wzmocni pozycję wymiaru sprawiedliwości i uwolni go od nacisków administracyjnych i politycznych . Wystąpienie swe zakończył życzeniami dla prezesów sądów wojewódzkich " aby ich ścieżki do Komitetów Wojewódzkich zarosły trawą , a ich telefony znacznie się odciażyły " .

Stanisław Dąbrowski sędzia Sądu Wojewódzkiego w Siedlcach przedstawił szereg uwag do projektu zmian w w.usp przez rozszerzenie przedmiotowe na Sąd Najwyższy . Stwierdził , iż o obsadach stanowisk aplikantów i asesorów sądowych powinien decydować samorząd sędziów, tak jak w przypadku stanowisk sędziowskich według ujęcia projektu , gdyż obecny system ma charakter protektoryjny . Do stanowisk sędziowskich powinni być dopuszczani także adwokaci.

Andrzej Gluzek z Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie

Niezwłocznie wymaga organizacji baza materialna dla ekspertyzy sądowej jako narzędzia pracy sądu . Poziom ekspertyz prywatnych jest szczególnie niski i wywołuje rażące w swej nieprawidłowości orzeczenia sądów . Walka o realizację postulatów środowiska sądowego będzie bardzo trudna , gdyż kierownictwo resortu zwleka z wykonaniem nawet tych zobowiązań , które samo uznało za słuszne i naderżące się do przyjęcia . Program IES od lat jest przez Ministerstwo uznawany za słuszny i konsekwentnie lekceważony w realizacji .

Na zakończenie dyskusji ponownie zabrała głos sędzia Bogdana Żuralska - podsumowała wypowiedzi dyskutantów , stwierdzając , że radykalne zmiany w wymiarze sprawiedliwości , zanim uda się wywalczyć zmianę prawa i struktur, jego realizacji, muszą być osiągnięte przez doskonalenie pracy zwłaszcza sędziów zrzeszonych w NSZZ "Solidarność " . Sędziowie udowodnią społeczeństwu , że prawo znaczy prawo , a sprawiedliwość jest i pozostanie w przyszłości sprawiedliwością . Spotkanie w Krakowie jako I Forum Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości nie powinno być ostatnim Forum . Takie spotkania są jedyną okazją nieskrępowanej wymiany myśli , poglądów i postaw , daje świadomość siły moralnej ludzi zrzeszonych w „Solidarności” .

Wystąpienia dyskutantów przyjmowane były przez uczestników Forum z aplauzem wyrażającym się żywymi brawami .

W czasie obrad Forum Krajowa Komisja Koordynacyjna powołała zespół składający się z uczonych i praktyków prawa do opracowania społecznych projektów nowelizacji prawa karnego .

Na czele zespołu jako jego Przewodniczący stanął wybitny uczony Władysław Wolter Prof.dr.hab. Uniwersytetu Jagiellońskiego , członek rzeczywisty PAN .

W skład zespołu weszli :

Władysław Mąciór doc.dr hab.UJ ,

Andrzej Zoll doc.dr hab. UJ , prodziokan Wydziału Prawa ,

Krzysztof Bachmiński prokurator ,

Elżbieta Sadzik Sędzia Sądu Rejonowego w Krakowie ,

Kazimierz Ostrowski adwokat ,

Adam Strzemiński doc. dr IBS Ministerstwa Sprawiedliwości ,

Jan Markiewicz doc.dr , Dyrektor Instytutu Ekspertyz Sądowych
Z zespołem współpracują m.in. :

Adam Olesiński Sędzia Sądu Wojewódzkiego w Krakowie ,
Tadeusz de Virion adwokat ,
Maria Słanowska dr,prac.naukowy Uniwersytetu Warszawskiego ,
Leszek Koral Sędzia Sądu Wojewódzkiego w Katowicach ,
Lech Falandysz doc. dr Uniwersytetu Warszawskiego ,
Juliusz Dankowski Sędzia Sądu Najwyższego ,
Tadeusz Wołek Sędzia Sądu Rejonowego w Krakowie ,
Ryszard Rażny adwokat
Tadeusz Kojder dr, prac. naukowy Uniwersytetu Warszawskiego ,
Marek Kielasiński Sędzia Sądu Wojewódzkiego w Lublinie ,
Józef Lipczyński adwokat ,

W obradach Forum jako zaproszeni goście uczestniczyli m.in. :
delegat Ministra Sprawiedliwości dr. Edward Janeczko, Prezes Sądu
Wojewódzkiego w Krakowie Marian Litwa , Prezes Sądu Rejonowego dla
Krakowa -Śródmieścia Gustaw Wróbel , delegat Naczelnej Rady Adwo-
kackiej Dziekan R.A. w Krakowie Stanisław Warcholik , Przewodniczący
Stowarzyszenia Radców Prawnych Jacek Żuławski , Przewodniczący ZW
ZPP w Krakowie Wiktor Sadowicz , Dziekan Wydziału Prawa UJ Prof.dr
Stanisław Grodziski , przedstawiciel upoważniony przez Rektora UW
Profesora Henryka Samsonowicza doc.dr Lech Falandysz oraz wszyscy
samodzielni pracownicy naukowci Instytutu Prawa Karnego UJ .

Po zakończeniu obrad Forum na posiedzeniu dnia 18 stycznia
1981r. odbytym w Krakowie Krajowa Komisja Koordynacyjna Pracowni-
ków Wymiaru Sprawiedliwości NSZZ " Solidarność " przyjęła wyniki
dyskusji Forum jako reprezentatywne stanowisko środowiska wymiaru
sprawiedliwości w PRL i włączyła wnioski z Forum jako integralną
część swego programu działania i podstawę do dalszych prac związku
nad reformą prawa oraz organów wymiaru sprawiedliwości i ochrony
prawnej .

Tezy do reformy prawa karnego opracowane przez zespół powołany
przez komisję zostanie rozesłany w końcu marca 1981r. do jednostek
organizacyjnych NSZZ " Solidarność " do konsultacji . Wszelkie uwagi
i propozycje ośmownie tych materiałów należy nadsyłać na adres

Komitet Zakładowy NSZZ "Solidarność" przy Sądzie Wojewódzkim
w Krakowie, Kraków ul. 100-lecia 7.

Liczymy na usługi i pomoc, które pozwolą ukończyć projekty
opracowane przez nas. -

Opracowała Komisja Zakładowa
NSZZ "Solidarność" przy Sądzie
Wojewódzkim w Krakowie.-

z upoważnienia
Komisji Zakładowej

Marek Sadowski.-

Za Krajową Komisję Koordynacyjną
Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości
NSZZ "Solidarność"

Kazimierz Bąrczyk.-